

İKV BİLGİ NOTU

BUDAPEŞTE DEKLARASYONU

Hatice Fulya Topyıldız, İKV Uzman Yardımcısı

7-8 Kasım 2024 tarihlerinde Budapeşte’de düzenlenen Avrupa Siyasi Topluluğu Beşinci Zirvesi sırasında AB hükümet ve devlet başkanları gayriresmî toplantısı gerçekleştirildi. Yapılan açıklamaya göre toplantıda AB ve ABD ilişkilerinin tartışılmasının yanında, AB liderleri tarafından AB’yi daha rekabetçi bir hâle getirmek amacıyla Budapeşte Deklarasyonu (*Budapest Declaration*) kabul edildi.¹

8 Kasım’da yayımlanan Budapeşte Deklarasyonu AB’nin gündeminde olan sorunlar ve bu sorunlara getirilmesi hedeflenen çözümleri ortaya koymak amacıyla yayımlandı. Bu deklarasyonda jeopolitik gerçekler, ekonomik ve demografik zorluklar karşısında AB liderlerinin ekonomik refahı ve rekabetçiliği artırmayı hedeflediği vurgulanıyor. AB’nin ilk iklim nötr kıta olması amacından bahsedildikten sonra, AB’nin egemenliğinin, güvenliğinin ve dayanıklılığının garanti altına alınacağına değiniliyor. Birlik’in daha rekabetçi, üretken, yenilikçi ve sürdürülebilir olacağı ve ekonomik, toplumsal ve bölgesel uyumun sağlanacağı vurgulanıyor.

Deklarasyonun devamında Enrico Letta tarafından hazırlanan “Bir Pazardan Daha Fazlası” adlı rapora ve Mario Draghi tarafından hazırlanan "Avrupa'nın Rekabet Gücünün Geleceği" isimli rapora değinilerek bu raporlarda geçen zorluklar ve tavsiyelerin öneminden bahsediliyor. Bu raporlardaki çağrılarını duyduklarını ifade eden liderler hem AB içinde mevcut olan hem de küresel çapta var olan verimlilik ve yenilikçilik alanlarındaki açığın kapatılacağını vurguluyor. AB vatandaşlarının ve işletmelerin çıkarları için çalışacaklarını belirtiyorlar. Deklarasyonda liderler rekabetçiliğin sağlanması için hem AB içinde hem de Üye Devletler seviyesinde uyum içinde çalışılması gerektiğine değiniliyorlar. Zorluklarla mücadele etmek için kararlı adımlar atacaklarının altını çizerek, rekabetçiliğin sağlanması için Nisan 2024 Avrupa Birliği Zirvesi kararları ile uyumlu olarak ortak bir çaba göstereceklerini belirtiyorlar.

1. Tam kapasite ile çalışan bir Tek Pazar oluşturma çabaları yoğunlaştırılarak, Tek Pazar’ın yenilikçilik, yatırım, yakınsama, büyüme, bağlantısallık ve ekonomik dirençlilik sağlama potansiyelini ortaya çıkarılması planlanıyor. Komisyon, Haziran 2025’e kadar Tek Pazar’ın derinleştirilmesi için yeni ve kapsamlı bir strateji geliştirmesi amacıyla bir yol haritası hazırlamaya davet ediliyor.
2. 2026 yılına kadar Tasarruflar ve Yatırımlar Birliği (*Savings and Investments Union*) oluşturulması için kararlı adımlar atılacağı ve Sermaye Piyasaları Birliği için acil ilerleme sağlanacağı belirtiliyor. Bu sayede tüm vatandaşların ve işletmelerin

¹ European Council Council of The European Union, “Informal meeting of heads of state or government, Budapest, 7-8 November 2024” <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2024/11/07-08/>

özellikle KOBİ'lerin ve *start-up*'ların Avrupa sermaye piyasalarına entegre olacağı vurgulanıyor. Böylece yenilikçi şirketlerin ölçek büyümesine destek olunacağı ve yatırımlar sayesinde AB'de kritik teknolojilerde rekabetçiliğin artabileceği ifade ediliyor. Ayrıca Bankalar Birliği'nin tamamlanması gerektiği vurgulanıyor.

3. Karbonsuzlaşmayı sağlamak ve AB'nin endüstriyel ve teknolojik bir güç merkezi olarak kalması amacıyla geleneksel endüstrilere de dikkat ederek geleceğin temel teknolojilerinin büyümesine destek olan bir Avrupa sanayi politikası geliştirileceğinin altı çiziliyor. Bu konuda Komisyon, rekabetçi endüstriler ve kaliteli istihdam yaratılması için bir strateji oluşturmaya davet ediliyor.
4. İşletmeler için net ve basit düzenleyici çerçeveler hazırlanacağı, özellikle KOBİ'ler için idari yükleri azaltmak gerektiği vurgulanarak bir basitleştirme devrimi yapılacağı belirtiliyor. İşletmelere aşırı yük getiren düzenlemelerin ortadan kaldırılacağı ve güvene dayalı kuralların getirileceği ifade ediliyor. Komisyonun 2025'in ilk yarısında düzenlemelerin asgari %25'ini azaltmaya yönelik somut adımlar atması gerektiği vurgulanıyor.
5. Hem teknolojik hem de endüstriyel anlamda savunma kapasitesinin artırılması gerektiğinin altı çiziliyor. Hem Yüksek Temsilci hem de Komisyon kamu ve özel finansman için seçenek geliştirip sunacağı belirtiliyor.
6. Küresel çapta Avrupa'yı araştırma ve inovasyonda ön plana çıkarmak amacıyla 2030 yılına kadar GSYH harcamalarının %3'ünün Ar-Ge'ye yapılması hedefinin gerçekleştirileceğine değiniliyor. Tek Pazar'da araştırma inovasyon ve eğitimi geliştirme amacıyla Enrico Letta'nın ortaya koyduğu beşinci özgürlük önerisi üzerine çalışılacağından bahsediliyor.
7. 2050 yılına kadar stratejik enerji bağımsızlığı ve iklim nötr olma hedefinin gerçekleştirileceği vurgulanıyor. Bu amaç doğrultusunda Enerji Birliği'nin kurulacağı ve temiz ve uygun fiyatlı enerjinin tüm vatandaşlara ve işletmelere sağlanacağı belirtiliyor.
8. Kaynak açısından daha verimli bir ekonomi inşa edileceği ve kritik ham maddeler gibi ikincil ham maddeler için entegre bir pazar geliştirileceği vurgulanıyor. Komisyon, Döngüsel Ekonomi Yasası'nı sunmaya davet ediliyor.
9. AB'nin teknolojik becerilerinin güçlendirileceği, tüm endüstrilerin dijitalleştirilmesi sürecinin hızlandırılacağı ifade ediliyor. Yenilikçi teknolojilerin geliştirilirken gizlilik ve güvenliğe dikkat edileceğinin altı çiziliyor. Komisyon 2025 yılının haziran ayına kadar bu konuda tasarı hazırlamaya davet ediliyor.
10. Yetenekleri kullanmanın önemi ve AB içinde yüksek kaliteli işler yaratma hedefi vurgulanıyor. Toplumsal diyalogun güçlendirileceğine ve eşitsizliklerin azaltılacağına değiniliyor.
11. Açık, hevesli, sürdürülebilir ve Dünya Ticaret Örgütü ile uyumlu bir ticaret politikasının hedeflendiği belirtilirken, bu politikanın AB'nin çıkarlarını koruyacağı ve ekonomik çeşitliliği destekleyeceği vurgulanıyor. Açık ekonomi ve uluslararası ortaklar ile ekonomi güvenliğinin sağlanacağına altı çiziliyor.

12. Rekabetçi, sürdürülebilir ve dayanıklı bir tarım sektörü ile çiftçilere istikrarlı ve öngörülebilir çerçeve sağlanacağı ve adil rekabetin garanti altına alınacağı vurgulanıyor.

Budapeşte Deklarasyonu'nda rekabetçiliğin önündeki engellerden bahsedilerek kamu ve özel yatırımlarının önemine vurgu yapılıyor. Bu amaç doğrultusunda Çok Yıllı Mali Çerçeve, Sermaye Piyasaları Birliği ve Avrupa Yatırım Bankası gibi araçların kullanılacağına altı çiziliyor. Aynı zamanda yeni araçların geliştirileceği de belirtiliyor. Yeni Avrupa Rekabetçilik Anlaşması'nın uygulamaya koyulması için tüm Üye Devletlere ve AB kurumlarına çağrıda bulunuluyor.